

The Themes of Rosh Hashanah

עניני תפילה

שו"ע או"ח סי' תקפ"ד סעי' א'

אין אומרים הלל בראש השנה ויום הכפורים. הגה: ונוהגין לומר אבינו מלכנו על הסדר, ואם הוא שבת אין אומרים אותו (ר"ן פ"ב דר"ה וריב"ש סימן תקי"ב). ומאריכים בפיוטים ותפלות עד חצות (מהרי"ל).

שפת אמת

ראש השנה הוא זמן חזק. דיש
די מלכות שמקיימין בכל יום ק"ש תפילין
ליאית חפלה כמ"ש בספרי קודש שחם
נגד די לוחיות כו', וכן כמועדות ג'
רגלים, צפסח זח"י תפילין זרוע כנטויה,
וצשצויות ק"ש חנכי מלך כיום כו',
וסוכות ליאית צלל כנפיק יחסיון, וימים
כנוראים הם זח"י חפלה.

עניני תשליך

שו"ע או"ח סי' תקפ"ג סעיף ב'

אוכלים ראש כבש לומר: נהיה לראש ולא לזנב, וזכר לאילו של יצחק. הגה: יש
מדקדקים שלא לאכול אגוזים, שאגוז בגימטריא חטא, ועוד שהן מרבים כיחה וניעה ומבטלים
התפלה (מהרי"ל). והולכין אל הנהר לומר פסוק: ותשליך במצולות ים כל חטאתינו וגומר
(מיכה ז, יט) (מנהגים). וגם נוהגים שלא לישן ביום ראש השנה (ירושלמי), ומנהג נכון הוא.

מהרי"ל הל' ראש השנה

[ט] אמר מהרי"ל סג"ל מה שנוהגין לילך בר"ה אחר סעודה אצל ימים ונהרות להשליך
במצולות ים כל חטאתינו, משום דאיתא במדרש זכר לעקדה שעבר אברהם אבינו
בנהר עד צוארו, ואמר הושיעה ה' כי באו מים עד נפש. והוא השטן שנעשה כמו נהר
לעכב אותו מן העקדה. ומהרי"ל סג"ל נהג ג"כ להלך אצל הנהרות. ואמר כשהולכין אל
הנהרות ביום טוב אל יוליכו עמהם שום מזון כדי לזרוק אל הדגים שבנהרות להראות
להם לשמוח בהן דאית ביה חילול יו"ט.

סידור אוצר התפלות

(*) סעם פשוט להמנסג ללכת כראש השנה אל סטור ולנער שם כנפות סגגדים, זה הוא: לפי שנים סה
אז ממליכים את הקצ"ס פליט, לכן אז טסנים כוס — כפין מלכותא דארעא — את המנסגים שנכנו לפני
בישראל כהמליכם פליטס מלך, שסיו טשחין אותו על סמפין כמשר"ל (כורית י"ב. כריתות ס:) אין מושחין את
סמליים אלא על סעין. כדי שחמשן מלכותן. שנאמר (מלכים א, א, לג — לד) ויאמר כמלך וגו' וסורדתם
אותו אל גירצין וגו' וספח אותו שם וגו' למלך על ישראל — וסיוט גס סעמח דשופר לדעת רב סעדיס גאון
סעמח דארעא/ סה"א. זה סעמח דארעא/ סה"א. סעמח דארעא/ סה"א. סעמח דארעא/ סה"א. סעמח דארעא/ סה"א.

ס' תורת העולה לרמ"א

ומנהג של ישראל תורה הוא, במה שהולכים על מים ואומרים **תשליך** במצולת ים כל חטאתינו, להיות, כי מן מצולת ים ניכר ענין בריאת העולם, כי מצולת ים הוא התהום, והיא המקום היותר עמוק בים, והנה לפי הטבע של היסודות שהמים יכסו הארץ, והארץ הוא המרכז, והוא מקום הנמוך בכל העולם, והנה התגלות הארץ לצורך בני אדם ולדרים עליה אינו בלא כוונת מכוון, והוא אשר חדש העולם כרצונו לתכלית ישוב הארץ, ולכן אנו הולכים על המים לראות אשר שם חול גבול לים, ואמר עד פה תבא ולא תוסף, וכשאנו הולכים שם אנו רואים גבורתו של יוצר בראשית, ולכן אנו הולכים על המים בראש השנה שהוא יום הדין, לשום כל אחד על נפשו ענין בריאת העולם ושהשם יתעלה מלך הארץ, ועל זה נאמר (מיכה ד' י"ט) ותשליך במצולת ים כל חטאתם, כי באמת המתבונן בענין מצולות ים ומכיר שהעולם מחודש על ידי זה עומד על מציאות השם יתעלה, ומתחרט על ידי זה על כל עונותיו, וחטאיו נמחלים, ועל דרך זה נשלכים החטאים במצולת הים. והוא מבואר למשכיל:

דרכי משה

כתב מהר"ל (הל' ר"ה סי' ט עמ' רעז) שנוהגים לילך אל הנהר ולומר תשוב תרחמנו וגו' משום דאיתא במדרש (תנחומא וירא כב) זכר לעקידה שעבר אברהם במים עד צוארו ואמר הושיעה ה' כי באו מים עד נפש (תהלים סט ב) עכ"ל וכן הוא במנהגים (מהר"א טירנא ר"ה עמ' ק) אלא שהוסיף שרואין דגים חיים ואפשר שהוא לסימן שלא תשלוט בנו עין הרע ונפרה ונרבה כדגים:

לבוש סי' תקצ"ו

ורגילין לילך למקום שרואין שם דגים, לזכור (ב) שאנו משולים כדגים חיים הללו שנאחזים במצודה, כך אנו נאחזים במצודת המות והדין, ומתוך כך נהרהר יותר בתשובה:

אליה רבה סי' תקצ"ו

מה שנוהגין לנער בכנפי בגדיהם, הוא לנער הקליפות מעלינו שנאחזים בנו ע"י עונותינו, כמו שנוהגין אחר קידוש לבנה לנער הקליפות שנתעוררו ע"י קטרוג הלבנה, קיצור של"ה [ר"ה הג"ה ד"ה ראוי]:

ס' מטה אפרים

ומנערים שם (ט) שול

הבגדים, והוא לרמז בעלמא לתן לב להשליך החטאים, ולחפש ולחקר דרכים מן [היום ה]הוא והלאה שיהיו בגדיו לבנים ונקיים מכל חטא:

מלכיות זכרונות ושופרות

Horeb – Rav S R Hirsch

As our Sages have indicated to us, we know from Numbers, chapter x, that this תרועה is composed of תקיעה, תרועה and תקיעה—of a plain, a broken, and a plain note—and from the same source we know, too, the meaning of these sounds. In order to gather many people together in one place only one plain note was sounded=תקיעה. To disband the camp תקיעה, תרועה, תקיעה, a plain, a broken and a plain note were sounded. Thus the plain note calls different elements into one direction,

while the broken one causes an upheaval, a violent shaking, a movement. Thus the note ordering the breaking up of the camp summoned: (1) minds spread over various occupations towards one single thought, by means of the single note; (2) the cessation and 'breaking-up' of this preoccupation, by means of the broken note; and (3) a further advance in a definite direction by means of the final plain note.

After having had its effect upon the mind, the plain note brings all the various tendencies of the mind converging upon one point. The broken note penetrates, shatters, moves, softens from this one point. The final plain tone reassembles and redirects the disintegrated mind along one straight path.

These ideas when applied to Rosh Hashanah, where *teru'ah* also is com- 22
posed of תקיעה, תרועה and תקיעה, convey the following lesson: *Teki'ah* calls you from your continuous living in an outer world and from the dissipation of your powers and energies to introspection and to turning upwards to God. And so it brings you through your innermost self to God. *Teru'ah* bids you let this newly gained conception of God permeate the whole of your present inner and outer life, your erstwhile thoughts, feelings, words, deeds and pleasures; the good things you enjoy in your inner and outer life today. Immerse your complete self in this rock-shattering 'God-concept.' Test your thoughts and deeds to see whether each and every one comes up to standard. *Teru'ah* makes you quiver, it softens you, it subdues you before God. *Teki'ah*, however, puts strength into you, gives you courage and lifts you out of this state of languidness, out of this disintegration of things past to a life before God which ever after will be unified, straight, strong.

In consonance, therefore, with our spiritual thoughts and deeds called 2
into being at Rosh Hashanah, the initial תקיעה signifies introspection and a rising above ourselves; the תרועה a purification of ourselves; and the final תקיעה a determination to follow a more righteous future. Thus they correspond to תשובה, תפלה and צדקה, which our Sages declare are the rich harvest of the Rosh Hashanah day.

...the initial note, which corresponds to the tones which evoke in you

The entire duty which devolves upon you at *Kosn masnanan* is to acknowledge anew in your heart that God is your Master, your Judge, and your Teacher, Who, like a father, rears you and teaches you His law, even though you may have forgotten Him in your life. As Holy Writ tells us: *כי ה' שפטנו ה' מחקקנו ה' מלכנו הוא ישיענו*, 'For the Lord is our Judge, the Lord is our Lawgiver, the Lord is our King; He will save us' (Isa. xxxiii, 22). And therefore each one of these three ideas must penetrate into your very soul in all their meaning and with full understanding. Give full thought to these ideas: (1) God Who is *Master* of all calls you as your Master to test whether you have lived as His servant, and to actuate you to live as His servant henceforth: *תקיעה*, *תרועה*, *תקיעה*, in the sense of *מלכיות*. (2) God Who is the *Judge* of all is also your Master, and as such He calls you to test whether you have lived under His watchful eye, as it were, and to induce you to live as under His eye henceforth: *תקיעה*, *תרועה*, *תקיעה*, in the sense of *זכרונות*. (3) God Who is the *Teacher* of all is also your Master and as such He calls you to test whether you have lived in accordance with His Torah and have led your life in the measure of His teaching; and to lead you in order that you will follow Him from now on in the way in which His Torah and His providence want to direct you: *תקיעה*, *תרועה*, *תקיעה* in the sense of *שופרות*. Thus you have *תר"ת* for *מלכיות*, *תר"ת* for *זכרונות*, and *תר"ת* for *שופרות*; and the pattern of the *teru'ah* is as follows: